Contributed by Freddy De Pauw
maandag, 24 juni 2013 - Last Updated maandag, 24 juni 2013

Ook al laten opiniepeilingen zien dat Ruslands president Wladimir Poetin nog altijd populair is, toch houdt hij niet van onafhankelijke opiniepeilers. Poetin ziet daar blijkbaar kiemen van dissidentie in en tracht dan ook die peilers het zwijgen op te leggen. Onder meer met een wet van eind vorig jaar waarbij elke organisatie die geld uit het buitenland ontvangt, zich moet laten registreren als “buitenlands agent”; ze worden zelfs vertplicht dat op hun visitekaartjes en alle brieven te vermelden. Die wet wordt gretig gebruikt om elke (mogelijke) kritiek te smoren. Die wet maakt deel uit van Poetins uitgebreide repressie-arsenaal.

Levada, bekend als het meest betrouwbare peilingsinsituut van de Russische Federatie, krijgt het hard te verduren. Levada wordt ervan beschuldigd onder het mom van peilingen “aan politiek te doen, want peilingen hebben een politieke weerslag”. Bovendien doet Levada dat (deels) met geld uit het buitenland, geld dat het krijgt van klanten om peilingen uit te voeren.

Arsenaal

Poetin heeft sinds de brede contestatie van eind 2011 en de de lente van vorig jaar tegen verkiezingsfraude, met harde hand de opposanten aangepakt. Arrestaties, processen, pesterijen hebben veel opposanten ontwapend en ontmoedigd. Alle instellingen staan ten dienste van die repressie, politie, inlichtingendiensten, belastingcontroleurs, rechters, enzovoort. En tevens de media die ook helpen om de bevolking te hersenspoelen met lofzangen op Poetin die het vaderland behoedt voor buitenlandse druk en die voor welvaart zorgt.

Weinige mogelijke critici blijven van de repressie gespaard. Een comité in Sint-Petersburg dat opkomt voor de soldaten die in het leger worden gepest, wordt ervan beschuldigd op grote en georganiseerde schaal die soldaten onder ontoelaatbare psychologische druk te zetten. In diezelfde repressieve geest worden ook de organisaties die opkomen voor rechten van de holebi’s zeer zwaar aangepakt. Ook hiervoor kwam er een wet die “propaganda” voor homoseksualiteit strafbaar maakt.

Nu is het de beurt aan burgers die geen opposanten waren of zijn, maar toch een mogelijke bedreiging vormen. Ook mensen van het establishment moeten eraan geloven. Sergej Goerjev, rector van de “Nieuwe Economische School”, week na allerlei pesterijen uit naar Frankrijk. De wet op de “buitenlandse agenten” slaat natuurlijk ook op de vele internationale orgnanisaties met afdelingen in de Russische Federatie, of op politieke bewegingen die internationale banden hebben.

Risico’s

Het Kremlin kan nog wel rekenen op de passieve steun van een groot deel van de bevolking die vrede neemt met het “patriottisch” discours van Poetin. De boodschap dat het grote Rusland zich de les niet laat lezen door het Westen, slaat aan. Russische media zetten de vele kwalen van het in

crisis verkerende Westen daarbij dik in de verf. Maar intussen klagen steeds meer Russen over de hoge inflatie en maken economisten zich bezorgd over de duidelijke vertraging van de groei en over de ontvolking van het land. Die ontvolking is een drama op zich, ze weerspiegelt onder meer de slechte staat van de gezonheidszorgen. De gemiddelde levensverwachting van mannen ligt rond 62 jaar, lager dan in Haïti. Rusland zit onder het niveau van 1964!

In het Kremlin is er de blijvende vrees voor sociale uitbarstingen. Zolang olie en gas goed en tegen een hoge prijs kunnen verkocht worden, houdt het “pakt”, beetje zoals in China, tussen overheid en burgers stand. De Russische samenleving legt er zich bij neer dat de machthebbers over die samenleving onverdeeld heersen en er de rijke vruchten van plukken, zolang de levensstandaard gestaag stijgt en het land enige stabiliteit kent. Dan tilt de bevolking minder zwaar aan de enorme sociale ongelijkheid, zonder weerga in Europa en een van de hoogste ter wereld.

De machtskring rond Poetin dat zijn vooral oudgedienden van de geheime Sovjetdienst KGB en haar Russische opvolger FSB waarvan Poetin vóór zijn presidentsambt de chef was. Zij hebben hun deel van de rijkdommen met allerlei “privatiseringen” ingepalmd en sloten met de oligarchen - die roofden in de jaren 1990 – een pakt: jullie fortuinen zijn veilig op voorwaarde dat ge buiten de politiek blijft. Michail Chodorkovsky hield zich daar niet aan en vloog in de gevangenis. Die oligarchen blijven intussen lustig kapitaal exporteren. Volgens de uittredende voorzitter van de centrale bank, Sergej Ignatjev, 50 miljard illegale kapitaalvlucht alleen al in 2012. Dat weersieigelt het onvermogen, en deels de onwil, om de rijken te belasten. Dat ze de weg naar de fiscale paradijzen al lang hebben gevonden, kwam de crisis op Cyprus onlangs illustreren.

Brezjnev

Tegen die achtergrond wekt de uitslag van een opiniepeiling door Levada niet echt verbazing. Wie zien de Russen als de meest geliefde leider van de 20ste eeuw? Tot westerse verbazing is dat met lengten voorsprong Leonid Brezjnev die aan het hoofd v an de Sovjet-Unie stond van 1964 tot 1982. Brezjnev staat in de ogen van zowel jonge als oudere Russen voor stabiliteit en vooruitgang. Michail Gorbatsjov daarentegen, populair in het Westen, krijgt 80 % negatieve opinies, hij heeft het land (de Sovjet-Unie) aan het Westen verkwanseld.

Onder Brezjnev werden dissidenten ook gepest, opgesloten, verbannen. Op dat vlak is er continuïteit. Het is alsof de populariteit van Brezjnev die van Poetin moet weerspiegelen. Maar na de periode Brezjnev volgde een periode van maatschappelijke crisis waarin zowel het systeem als de Unie ten onder gingen. Maar waar Brezjnev nog de privileges van de bureaucratie verdedigde, is Poetin de beschermer van de kapitalistische uitbuiting. Opvallend is de steun die hij daarbij krijgt van de Russisch-ortodoxe kerkleiders, kampioenen in de strijd voor “het vaderland” en tegen de holebi-emancipatie.

De zin van Poetins autoritaire bewind is dus wel duidelijk: de privileges en fortuinen van de machthebbers en de bevriend oligarchen verdedigen. Het patriottisme is slechts een dekmantel om de uitbuiting en de enorme sociale ongelijkheid v an het Russisch kapitalisme te verdoezelen.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op Uitpers.